

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Justitie en Veiligheid
prof. mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 21 november 2018
doorkiesnummer 088-3613317
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
onderwerp Advies inzake conceptwetsvoorstel aanpak dierenmishandeling
en dierverwaarlozing

Geachte heer Grapperhaus,

Bij brief van 4 oktober 2018, kenmerk 2303396, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept-wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet dieren met het oog op de versterking van het instrumentarium ten behoeve van de opsporing, vervolging en bestuursrechtelijke sanctionering van dierenmishandeling, dierverwaarlozing en overtreding van bepalingen inzake dierenwelzijn, diergezondheid en het aanhitsen van gevaarlijke dieren (Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing) ('het Wetsvoorstel'). Met deze brief geeft de Raad hieraan gevolg.

HET VOORSTEL

Met het Wetsvoorstel wordt beoogd het handavingsinstrumentarium van het Wetboek van Strafrecht ('Sr'), het Wetboek van Strafvordering ('Sv') en de Wet dieren te versterken, zodat nog doeltreffender en sneller kan worden opgetreden tegen dierenmishandeling. De daartoe voorgestelde maatregelen zijn aangekondigd in de "Contourenbrief houdverbod" van 2 juni 2017.¹ Zij zien onder meer op de mogelijkheid voor de officier van justitie om een gedragsaanwijzing op te leggen die inhoudt dat de verdachte tot aan de zitting geen of minder dieren mag houden (art. 509hh Sr). En in een mogelijkheid voor de rechter om te bevelen dat de aan een voorwaardelijke veroordeling verbonden algemene en bijzondere voorwaarden (bijvoorbeeld een houdverbod) dadelijk uitvoerbaar zijn wanneer er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat de gezondheid of het welzijn van een of meer dieren benadeelt. Daarmee wordt toezicht op de naleving van de voorwaarden reeds voorafgaand aan de onherroepelijke veroordeling mogelijk (art. 14e Sr).

Daarnaast wordt een houdverbod als rechterlijke zelfstandige (vrijheidsbeperkende) maatregel geïntroduceerd. Dit houdverbod dient ter beveiliging van de maatschappij, ter bescherming van de goede zeden of ter voorkoming van strafbare feiten die de gezondheid of het welzijn van een of meer dieren benadelen (art. 8.11a nieuw Wet dieren).

Ook wordt voorgesteld de strafbaarstelling in artikel 425 Sr aan te vullen met het aanhitsen van een dier tegen een ander dier en het onvoldoende terughouden van een dier dat een ander dier aanvalt en deze feiten als misdrijf aan te merken in artikel 306a Sr.

¹ Kamerstukken II 2016-2017, 28 286, nr. 921.

datum 21 november 2018
pagina 2 van 9

Het Wetsvoorstel voorziet verder in een bevoegdheid om een bestuurlijke educatieve maatregel op te leggen, inhoudende de verplichting tot het volgen van een cursus met betrekking tot het verzorgen van dieren (art. 5.10a Wet dieren). Bij het niet-naleven daarvan kan een bestuurlijke boete worden opgelegd.

Artikel 5.12 van de Wet dieren wordt met het Wetsvoorstel uitgebreid, zodat op grond van deze bepaling ook maatregelen kunnen worden getroffen jegens bedrijven, inrichtingen of locaties wanneer het welzijn van dieren in het geding is, bijvoorbeeld in geval van ondervoeding of slechte verzorging.

Ten slotte wordt voorgesteld in de Wet dieren een verbod op te nemen op deelname aan tentoonstellingen met dieren waarbij een bepaalde bij algemene maatregel van bestuur aangewezen lichamelijke ingreep is verricht (art. 2.16 Wet dieren). Bij overtreding daarvan kan een bestuurlijke boete volgen.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt over het Wetsvoorstel.²

ADVIES

1. Dadelijke uitvoerbaarheid (art. 14e Sr)

De Raad adviseert u de voorgenomen wijziging van artikel 14e Sr te heroverwegen en licht dat als volgt toe.

Het Wetboek van Strafvordering kent als algemene regel dat een rechterlijke beslissing pas ten uitvoer wordt gelegd als deze onherroepelijk is (art. 557 Sv). De ratio van dit uitgangspunt is dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat ten aanzien van verdachten onherstelbare maatregelen worden genomen.

In het huidige artikel 14e Sr wordt op dit uitgangspunt een uitzondering gemaakt. De mogelijkheid voor de rechter om op grond van deze bepaling onder bepaalde omstandigheden de dadelijke uitvoerbaarheid (DUT) te bevelen van aan een voorwaardelijke straf gestelde voorwaarden en het daarbij opgelegde uit te oefenen (reclasserings-)toezicht is op 1 april 2012 ingevoerd met de Wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met wijzigingen van regeling van de voorwaardelijke veroordeling en de regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling.³ Deze uitzondering op de hoofdregel van artikel 557 Sv is aan een streng criterium onderworpen en door de wetgever uitdrukkelijk met waarborgen omkleed.⁴ In elk geval is vereist, hetgeen ook nadrukkelijk moet worden gemotiveerd in de uitspraak,⁵ dat *"er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen"*. Volgens de wetgever zal *"(d)e rechter (...) moeten vaststellen of*

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

³ Wet van 7 november 2011, Stb. 2011, 545.

⁴ Kamerstukken II 2009-2010, 32 319, nr. 3, p. 12-13.

⁵ Zie bijvoorbeeld HR 10 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:537, NJ 2015/236.

Raad voor de
rechtspraak

datum 21 november 2018
pagina 3 van 9

er, kort gezegd, ernstig recidivegevaar bestaat voor een zeden- of geweldsmisdrijf. De rechter zal dit doen aan de hand van de ernst van het gepleegde strafbare feit, de omstandigheden van het geval en de in het dossier aanwezige stukken over het recidivegevaar. (...) Deze dadelijke uitvoerbaarheid is een mogelijkheid voor, kort gezegd, alle gevallen waarin er recidivegevaar bestaat voor gewelds- en/of zedenmisdrijven. De indruk die de wetgever van de praktijk heeft, is dat de rechter de DUT met name toepast in gevallen van veroordeling wegens (ernstige) zedenmisdrijven.⁶ Een vergelijkbaar criterium is opgenomen in de regeling betreffende de verlenging van de terbeschikkingstelling (art. 38e Sr). Uit de jurisprudentie kan worden afgeleid dat gedragingen als bijvoorbeeld bedreiging en belaging niet per definitie onder dit criterium kunnen worden gebracht.⁷

Hoewel de Raad het met het Wetsvoorstel nagestreefde belang dat een strafrechtelijke beslissing daadwerkelijk en zo voortvarend mogelijk ten uitvoer wordt gelegd onderschrijft, acht hij het – mede in het licht van de in artikel 6 EVRM verankerde onschuldpresumptie – van groot belang dat het uitgangspunt dat een rechterlijke beslissing pas ten uitvoer wordt gelegd nadat deze onherroepelijk is geworden, zoveel mogelijk wordt gehandhaafd. Het is een groot goed dat de overheid bij het ingrijpen in de vrijheden van burgers zoveel mogelijk zorgvuldigheid betracht, en dus ook zoveel mogelijk tracht te voorkomen dat jegens verdachten onherstelbare maatregelen worden getroffen.

De huidige wetgeving biedt voor die gevallen, waarin er voorafgaand aan het onherroepelijk worden van een rechterlijke beslissing behoefte bestaat aan bescherming, reeds verschillende mogelijkheden. Te denken valt aan de toepassing van een gedragsaanwijzing, (voorwaarden bij schorsing van de) voorlopige hechtenis en de voorlopige maatregelen op grond van de Wet op de economische delicten. Er zijn geen aanwijzingen dat deze instrumenten in effectiviteit tekortschieten.

Ten slotte vraagt de Raad aandacht voor het feit dat DUT niet mogelijk is bij veroordelingen wegens grotere fraude en andere vermogensdelicten, maar evenmin bij bijvoorbeeld Opiumwetdelicten, strafbare feiten op grond van de Wet wapens en munitie en stalking. Dit zijn voorbeelden van strafbare feiten met een soms aanzienlijk hoger strafmaximum dan de delicten waarvoor de thans voorgestelde DUT kan worden bevolen. Het is niet goed uitlegbaar waarom dit onderscheid wordt gemaakt.

Tegen deze achtergrond acht de Raad het niet te rechtvaardigen dat de mogelijkheid tot DUT wordt geïntroduceerd voor gevallen waarin “*er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat de gezondheid of het welzijn van een of meer dieren benadeelt*”. De Raad adviseert u dan ook dit onderdeel van het Wetsvoorstel te heroverwegen.

2. Aanhitsen als misdrijf (art. 306a Sr)

Volgens het Wetsvoorstel komt artikel 425, onder 1, Sr als overtreding te vervallen en wordt het daarin vervatte ‘aanhitsen van een dier’ als nieuw als misdrijf opgenomen in artikel 306a Sr. Die bepaling wordt ook opgenomen in artikel 67, eerste lid, Sv. In de Memorie van Toelichting (‘MvT’) wordt als argument genoemd dat daarmee inbeslagneming buiten heterdaad mogelijk wordt (p. 22 en 23). Maar met deze toevoeging wordt het eveneens mogelijk om iemand op verdenking artikel 306a Sr in voorlopige hechtenis te nemen en bijzondere opsporingsbevoegdheden in te zetten.

⁶ Kamerstukken II 2010-2011, 32 319, nr. 7, p. 29

⁷ Vgl. HR 27 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:436, HR 20 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:396 en HR 19 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2392.

datum 21 november 2018
pagina 4 van 9

Het aanhitsen van een dier op een mens of het niet terughouden van een dier dat een mens aanvalt, kan worden vergeleken met misdrijven als bedreiging (artikel 285 Sr) en mishandeling (artikel 300 Sr). Ook dat zijn feiten waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. De Raad werpt echter de vraag op of ook het aanhitsen van een dier *op een dier*, of het niet terughouden van een dier *dat een dier aanvalt*, een feit is op grond waarvan iemand in voorlopige hechtenis zou moeten kunnen worden gehouden. Past dat in de systematiek van de regeling van de voorlopige hechtenis? En wat zou alsdan eventuele de grond voor voorlopige hechtenis zijn (vgl. p. 7 van de MvT)?

De Raad vraagt zich bovendien af hoe deze nieuwe bepaling zich verhoudt tot andere strafbare feiten. Artikel 425 Sr is bijvoorbeeld een specialis van artikel 424 Sr (baldadigheid).⁸ Maar als het opzet zich ook uitstrekt tot pijn of letsel voor de aangevallen mensen is (tevens) sprake van artikel 300 Sr (mishandeling). Dat roept de vraag op of met de wijziging met aanhitsing van dieren naar dieren ook sprake zou kunnen zijn van artikel 350 Sr (vernieling). De MvT geeft geen informatie over samenloop of specialiteit tussen deze delicten. Ook de opmerking in de MvT (p. 6) dat door het aanmerken als misdrijf een opzeteis wordt gesteld, verhoudt zich slecht met de stellingname in de literatuur dat in het begrip aanhitsen (voorwaardelijk) opzet besloten ligt. Dit is vooral problematisch omdat hieraan (de vermeende nieuwe opzeteis) de verdubbeling van het strafmaximum wordt gekoppeld (MvT p. 6). Een nadere toelichting in de MvT op dit punt is geboden.

Nu wordt voorgesteld de huidige overtreding op te waarden tot een misdrijf met een navenante bestraffing zou de MvT ook meer duidelijkheid moeten scheppen over de vraag, wanneer er sprake is van “aanvallen” door een dier. Is dat beperkt tot bijtincidenten, waarbij letsel aan mens of dier is toegebracht (doorbijten), of reeds bij beten zonder schade of letsel of misschien zelfs al bij een dreigende beet? Mensen die bang zijn voor honden, zullen eerder een aanval ervaren dan anderen. Met het oog op bewijsvragen is meer duidelijkheid gewenst.

De figuur van een misdrijf (het vereiste van opzet) in combinatie met nalaten is juridisch mogelijk. Te denken valt aan de ouder die zijn kind de noodzakelijke medische zorg onthoudt. Dit kan als mishandeling worden gekwalificeerd. In de praktijk komt dit echter weinig voor en leidt het tot juridisch ingewikkelde vragen. Wanneer is er sprake van “opzettelijk niet terughouden”? Wanneer is er sprake van “opzettelijk nalaten een gevaarlijk dier onschadelijk te houden”? Als het opzet ook bewezen moet worden, kan dat in sommige gevallen leiden tot meer werk voor de opsporingsdiensten, zonder dat er veel veroordelingen zijn te verwachten. Nadelig voor de verdachte is ook dat dit type feiten bij de politierechter wordt aangebracht en niet langer bij de kantonrechter (de overtreding is immers slechts – al dan niet impliciet – subsidiair ten laste gelegd).

Om de figuur van opzet door nalaten zoveel mogelijk te vermijden, geeft de Raad u in overweging het voorgestelde artikel 306a Sr te beperken tot de onder 1 als eerste genoemde gedraging, te weten het aanhitsen van een dier op een mens of dier. De overige gedragingen blijven dan een overtreding als bedoeld in artikel 425 Sr.

Overigens merkt de Raad op dat in de MvT niets wordt vermeld over het bepaalde onder 2 van het nieuwe artikel 306a Sr (het opzettelijk nalaten voldoende zorg te dragen voor het onschadelijk houden van een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier). Nu het een nieuw wetsartikel betreft en niet duidelijk

⁸ A.J. Machielse, 'Commentaar op artikel 425 Sr' in: T.J. Noyon, G.E. Langemeijer & J. Rummelink (voortgezet door J.W. Fokkens, E.J. Hofstee & A.J. Machielse), Wetboek van Strafrecht, Wolters Kluwer, Deventer.

datum 21 november 2018
pagina 5 van 9

is op welke situaties dit artikelonderdeel precies ziet, is een uitbreiding van de MvT op dit onderdeel, met name ten aanzien van het opzetvereiste, geboden.

3. Gedragsaanwijzing (511h onder d Sv)

Omdat volgens de MvT (p. 7) in geval van dierenmishandeling of -verwaarlozing er vaak geen gronden zijn voor voorlopige hechtenis, waardoor er ook van schorsing onder voorwaarden geen sprake kan zijn, wordt voorgesteld artikel 509hh Sv te wijzigen. Op grond van een nieuw onderdeel d in deze bepaling kan een gedragsaanwijzing worden gegeven wanneer de vrees bestaat dat het gedrag van verdachte herhaald gevaar voor de gezondheid of het welzijn van een of meer dieren oplevert.

Het opzettelijk handelen in strijd met een door de officier van justitie op grond van artikel 509hh, eerste lid, onder b, Sv gegeven gedragsaanwijzing levert een misdrijf op waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten (art. 184a Sr). Het Wetsvoorstel voegt aan artikel 184a Sr een nieuw onderdeel (art. 509hh, onderdeel d, Sv) toe, zodat voorlopige hechtenis ook mogelijk wordt bij overtreding van een gedragsaanwijzing die is gegeven in verband met vrees voor gedrag van verdachte dat herhaald gevaar voor de gezondheid of het welzijn van een of meer dieren oplevert.

De voorgestelde gedragsaanwijzing (onder d) lijkt op de bestaande gedragsaanwijzing in artikel 509hh, eerste lid, onder c, Sv. Die laatste gedragsaanwijzing kan worden gegeven indien er vrees bestaat voor gedrag van de verdachte dat herhaald gevaar voor goederen oplevert. Overtreding daarvan is in artikel 184a Sr niet strafbaar gesteld. Alleen overtreding van artikel 509hh, eerste lid, onder b, Sv is in artikel 184a Sr strafbaar gesteld. Het gaat om de situatie dat “vrees bestaat voor ernstig belastend gedrag van de verdachte jegens een persoon of personen”. Dit criterium lijkt strenger (“ernstig belastend gedrag”) dan het voorgestelde criterium onder d. Alleen bij overtreding van de gedragsaanwijzing onder b is, via artikel 184a Sr, voorlopige hechtenis mogelijk. Overtreding van de gedragsaanwijzingen als bedoeld onder artikel 509hh, eerste lid, onder a en c, Sv valt onder het misdrijf van artikel 184 Sr.

Ook in dit verband werpt de Raad de vraag op of het te rechtvaardigen is dat overtreding van de voorgestelde gedragsaanwijzing een feit is waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. In de MvT zou hieraan aandacht moeten worden besteed.

4. Strafbaarstelling overtreding van de zelfstandige maatregel (artikel 8.11a Wet dieren)

Omdat het houdverbod als zelfstandige maatregel wordt opgenomen in de Wet dieren, wordt in die wet ook de strafbaarstelling van het overtreden daarvan opgenomen. Het overtreden van de zelfstandige maatregel wordt in artikel 8.11a Wet dieren aangemerkt als misdrijf (MvT, p. 14).

Gelet op het “lerende” karakter van de vrijheidsbeperkende maatregel ligt strafbaarstelling van het overtreden van die maatregel niet direct voor de hand. De Raad beveelt daarom aan deze te heroverwegen.

Wanneer toch belang wordt gehecht aan de strafbaarstelling merkt de Raad het navolgende op. De maatregel is geënt op artikel 38v Sr, maar voor de gevolgen van de overtreding daarvan wordt een andere koers gevolgd dan in artikel 38w Sr. Volgens artikel 38w, vierde lid, Sr heft de toepassing van vervangende hechtenis de verplichtingen in gevolge de door de rechter bevolen vrijheidsbeperkende maatregel niet op. Een dergelijke bepaling kent artikel 8.12 Wet dieren niet en wordt ook niet voorgesteld. De Raad adviseert om bij de handhaving van de nieuwe zelfstandige maatregel aansluiting

Raad voor de
rechtspraak

datum 21 november 2018
pagina 6 van 9

te zoeken bij de systematiek van de artikelen 38v en 38w Sr. In de praktijk wordt als voordeel van de maatregel van artikel 38v Sr juist ervaren dat er lik op stuk kan volgen op een overtreding, naast een mogelijke tenuitvoerlegging van de bijzondere voorwaarde. Dat voordeel valt weg wanneer de maatregel eindigt bij een overtreding daarvan. In de MvT wordt hierover overigens opgemerkt (p. 14): “*Evenals in de reeds bestaande regeling, blijft de maatregel van kracht na een eventuele overtreding.*” Dit is echter in de wettekst niet terug te zien.

Volgens het voorgestelde artikel 8.11a Wet dieren is de maximale termijn van de maatregel tien jaar. Deze termijn wijkt af van de maximale termijn van vijf jaar in artikel 38v, derde lid, Sr. Voor de praktijk is het beter werkbaar als termijnen niet te veel van elkaar verschillen. Zo bezien is een maximale termijn van vijf jaar aan te bevelen.

5. Educatieve maatregel (artikelen 5.10a en 8.6 Wet dieren)

De Raad merkt op dat met het Wetsvoorstel artikel 5.10a Wet dieren zonder meer in artikel 8.6 van die wet wordt opgenomen (Artikel III onder D van het Wetsvoorstel). Volgens de MvT (p. 24) wordt hiermee beoogd overtredingen van de voorgestelde educatieve maatregel als bedoeld in artikel 5.10a Wet dieren door middel van een bestuurlijke boete te kunnen handhaven. Een concrete norm laat zich echter moeilijk aflezen uit dit artikel omdat dit voornamelijk als een bevoegdheid is geformuleerd. Daarmee doet zich de vraag voor wanneer er sprake zal zijn van een overtreding van dit artikel. Nu de educatieve maatregel bedoeld is als aanvulling op de bestaande bestuursrechtelijke sancties (p. 16 en 23 MvT), is het daarbij ook opmerkelijk dat de overtreding van artikel 5.10a Wet dieren weer kan worden beboet. De Raad adviseert om het Wetsvoorstel op dit punt nader toe te lichten.

6. Maatregelen wanneer het welzijn van dieren in het geding (art. 5.12 Wet dieren)

De Wet dieren wordt verruimd door in artikel 5.12 aan te knopen bij het begrip ‘welzijn’. Uit het Wetsvoorstel volgt evenwel niet wat onder dit ruime begrip wordt verstaan. De Raad adviseert daarom om in het wetsvoorstel een definitie hiervan op te nemen of dit in ieder geval in de MvT nader af te bakenen.

WERKLAST

Het Wetsvoorstel leidt tot een toename van de werklast voor de Rechtspraak die met name aan de orde zal zijn bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBb). Het CBb is in eerste en enige aanleg bevoegd te oordelen over besluiten inzake de Wet dieren, met uitzondering van besluiten op grond van de Wet dieren waarin een bestuurlijke boete is opgelegd.

Blijkens de MvT komt het in de praktijk vaak voor dat verwaarlozing of ondeskundige verzorging van dieren door particulieren wordt vastgesteld (p. 15). Het ligt dan ook in de rede dat ook de educatieve maatregel als bedoeld in artikel 5.10a Wet dieren vaak zal worden opgelegd. Veelal zal het om min of meer goedwillenden gaan die bereid zijn hun medewerking aan de maatregel te verlenen, maar niet altijd. Ook kunnen de kosten van de maatregel aanleiding vormen om een rechtsmiddel aan te wenden. Een voorzichtige schatting leidt ertoe dat tot 50 extra zaken per jaar worden verwacht die in beroep aan het CBb worden voorgelegd.

Raad voor de
rechtspraak

datum 21 november 2018
pagina 7 van 9

De toevoeging van “dierenwelzijn” (art. 5.12 Wet dieren) vergroot het toepassingsbereik van deze bepaling aanzienlijk (namelijk tot de lichtere gevallen van dierenleed). Omdat de hier bedoelde maatregelen zich in de sfeer van ondernemingen afspelen, kan worden verwacht dat men zich niet steeds bij een (soms ingrijpende) maatregel neerlegt. Een opnieuw voorzichtige schatting leidt tot de verwachting van 25 extra zaken per jaar in beroep bij het CBb.

De Raad gaat samenvattend uit van het aantal van in totaal 75 extra zaken bij het CBb. De Raad verwacht dat deze zaken van gemiddelde zwaarte zijn. De gemiddelde prijs van een beroepszaak bedraagt € 5.400,-. Het voorgaande leidt tot de conclusie dat de structurele kosten voor de Rechtspraak vanwege de extra inzet van het CBb als gevolg van het wetsontwerp € 405.000,- zullen bedragen.

Voor wat betreft de overige werklasteffecten van het Wetsvoorstel wordt verwacht dat het aantal zaken voor de bestuursrechters van de rechtbanken licht zal stijgen. Dit effect wordt samen met de werklasteffecten op de strafrechter echter niet als substantieel ingeschat.

CONCLUSIE

Het Wetsvoorstel stuit in de huidige vorm op een aantal bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen worden gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening daarvan bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op het Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

datum 21 november 2018
pagina 8 van 9

BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

1. Artikel 306a Sr

- In het voorgestelde artikel 306a, onder 2, Sr wordt ‘dier’ beperkt tot ‘gevaarlijk dier’, dat blijkens de MvT situatief kan worden gedefinieerd. Onderdeel 1 van het artikel kent die beperking niet. Ten aanzien van elk dier wordt het aanhitsen strafbaar gesteld. Nu er andere dieren zijn dan (gevaarlijke) honden en het gros van die dieren niet vatbaar zijn om zich te laten aanhitsen, ligt een beperking voor de hand.
- De Raad begrijpt het Wetsvoorstel zo dat wordt beoogd in artikel 306a, onder 1, Sr het *opzettelijk* aanhitsen strafbaar te stellen, zoals ook in onderdeel 2 van dit artikel sprake is van opzettelijk nalaten voldoende zorg te dragen. Indien en voor zover dat de bedoeling is, wordt geadviseerd het woord ‘*opzettelijk*’ toe te voegen.

2. Artikel 8.11a Wet dieren

- Op grond van het voorgestelde artikel 8.11a Wet dieren kan de daar bedoelde maatregel onder meer worden opgelegd bij rechterlijke uitspraak waarbij overeenkomstig artikel 9a Sr wordt bepaald dat geen straf zal worden opgelegd. Indien artikel 9a Sr door de strafrechter wordt toegepast betekent dit, gelet op de wettekst, dat er sprake is van een schuldigverklaring (bewezenverklaring), maar dat indien een of meer omstandigheden zoals in die bepaling genoemd van toepassing zijn, er geen straf of maatregel wordt opgelegd. Dit maakt dat artikel 8.11a, eerste lid, aanhef en onder 2, Wet dieren ongelukkig is geformuleerd. De Raad adviseert u deze bepaling en de MvT (p. 24) te herformuleren.

3. Memorie van Toelichting

- De Wet dieren kan zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk worden gehandhaafd. De maatstaf voor de keuze is gelegen in de ernst van het delict. Op p. 3 van de MvT wordt voor een nadere toelichting op dit punt verwezen naar de MvT bij de Wet dieren.⁹ Teneinde helderheid te bieden in de te maken keuze adviseert de Raad die toelichting ook in de MvT bij het onderhavige Wetsvoorstel te verwerken.

Met betrekking tot de MvT worden voorts de volgende redactionele opmerkingen gemaakt.

- Op blad 3, 2e regel van onder: artikel 14c in plaats van artikel 14;
- Op blad 5, 10 regel: na artikel 14 toevoegen lid 3;
- Op blad 6, 5e regel van onder: na artikel 509hh toevoegen lid 1;
- Op blad 7, 4e regel: liever de zaak tegen de verdachte (...) op zitting wordt gebracht;

⁹ Kamerstukken II 2007-2008, 31 389, nr. 3, p. 67-81.

Raad voor de
rechtspraak

datum 21 november 2018
pagina 9 van 9

- Op blad 7, 9e regel: voorwaarde in plaats van voorwaarden;
- Op blad 7, 4e regel van onder: de voor proportionaliteit kan weg;
- Op blad 8, 1e regel: voor oog toevoegen het;
- Op blad 8, 3e alinea, eerste regel: verlenging maximaal drie keer met maximaal 90 dagen; 4e regel toevoegen na 509hh: lid 5 Sv;
- Op blad 8, 3e regel van onder: toevoegen na 509hh: lid 2 Sv;
- Op blad 21, 3e volzin loopt niet;
- Op blad 22, onder B: de voorlaatste zin is niet afgemaakt;
- Op blad 22, onder C: 2e regel toevoegen na 509hh: lid 3 Sv en 4e regel tweede is weglaten;
- Op blad 23, onder A: laatste zin is niet afgemaakt.